Політологія

УДК 327.01(73):929Обама"2009/2017"(048.5)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15071986>**Концептуальні основи дослідження зовнішньої політики США в
Латинській Америці та Карибському басейні за президенства Б. Обама****Ткач Анатолій Олегович**

аспірант Київського Національного

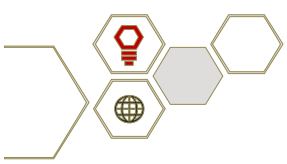
Університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна,

<https://orcid.org/0000-0003-3254-8161>**Прийнято: 10.03.2025 | Опубліковано: 23.03.2025**

***Анотація.** В статті досліджено стратегію Сполучених Штатів Америки по відношенню до держав Центральної і Південної Америки ґрунтується на ключовій ідеї « нової ери » взаємин. Початок нового етапу у взаєминах США і латиноамериканських держав пов'язаний, по-перше, з мінливими умовами глобального порядку після світової кризи, а по-друге, з метою США підняти свій авторитет в регіоні шляхом декларування ідеї тісної співпраці, дружби і партнерства.*

За допомогою компаративного методу порівнювалися цілі, завдання політичних сил, партій та виявлялася специфіка їхньої політичної латиноамериканської спрямованості; за допомогою структурного методу розглядалися теоретичні концепції політики США та політичної практики, за допомогою дескриптивного методу фіксувалися основні тенденції міжнародної діяльності політичних інститутів (партій) латиноамериканського спрямування.

У статті визначено, що активізувалася ідея ОАД (Організація

американських держав) як головної платформи співпраці в Західній півкулі, розроблялися нові угоди двостороннього співробітництва і партнерства на регіональному рівні, що доводить мету США відновити свій вплив в регіоні. Що стосується проблем взаємодії і шляхів їх вирішення, то основна увага американської адміністрації, по всій видимості, в середньостроковій перспективі спрямована на вирішення трьох ключових проблем - міграції, безпеки громадян і енергетики. Тому, найбільш активно США взаємодіяли безпосередньо з тими державами, яких стосувалися дані проблеми.

В статті визначаються фактори, які сприяють формуванню збалансованих політичних відносин з Аргентиною. Відносини США і Аргентини представляються американському керівництву як міцні і позитивні. Галузями співробітництва є політика боротьби з тероризмом і нерозповсюдження зброї. Підтримка Аргентиною санкцій проти Ірану є основним аргументом для Сполучених Штатів на користь дружби з цією державою.

Результати дослідження мають практичне значення для подальшого дослідження політики США в Латинській Америці та Карибському басейні, зокрема шляхом використання світових практик в політичному процесі.

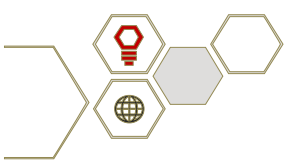
Ключові слова: зовнішня політика США, Латинська Америка, латиноамериканський вектор, безпека, політична стабільність, демократія.

Conceptual foundations of the study of US foreign policy in Latin America and the Caribbean during the presidency of B. Obama

Tkach Anatoly

graduate student of the Department of Politology,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0003-3254-8161>

Abstract. *The article examines the strategy of the United States of America towards the states of Central and South America based on the key idea of a "new era" of relations. The beginning of a new stage in relations between the United States and Latin American states is connected, firstly, with the changing conditions of the global order after the world crisis, and secondly, with the aim of the United States to raise its authority in the region by declaring the idea of close cooperation, friendship and partnership.*

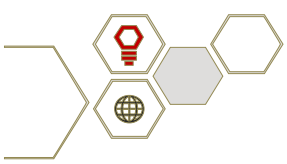
Using the comparative method, the goals and objectives of political forces and parties were compared and the specifics of their political Latin American orientation were revealed; using the structural method, the theoretical concepts of US policy and political practice were considered, using the descriptive method, the main trends in the international activity of political institutions (parties) of Latin American orientation were recorded.

The article identifies factors that contribute to the formation of balanced political relations with Argentina. The relations between the United States and Argentina are presented to the American leadership as strong and positive. The areas of cooperation are the policy of combating terrorism and non-proliferation of weapons. Argentina's support for sanctions against Iran is the main argument for the United States in favor of friendship with this state.

The article identifies the factors of relations with Colombia. US-Colombian relations are focused on the fight against drug trafficking, as well as US assistance in the fight against FARC (Revolutionary Armed Forces of Colombia). Moreover, the United States declares its readiness to assist both Colombia and Ecuador.

The results of the study have practical significance for further research into US policy in Latin America and the Caribbean, in particular by using world practices in the political process.

Keywords: *US foreign policy, strategy, Latin America, Latin American vector, security, political stability, democracy.*

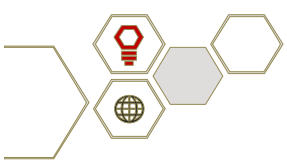

Постановка проблеми. На думку дослідників сформульована парадигма основних типів моделей прийняття зовнішньополітичних рішень: модель раціонального вибору (RAM); когнітивна модель (Cognitive model); модель групового мислення (Group think model); модель оцінки політики уряду (Government Politics model); модель оцінки внутрішньополітичних факторів (Domestic politics analysis).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність еволюції латиноамериканської політики США досліджується в працях таких авторів як: З. Бжезинського [1], Кісінджера [2], С.Гантінгтона [4], Макфола [4] та інших. З поміж сучасних українських учених, що досліджують цю проблематику слід назвати: О.О. Гловань [5], Н.Городня [6], Б.Гончар [7], З.М.Зазуляк [8], М.В.Засядько [9], О. С.Курандо [10], Є.Є.Камінський [11], І.І Погорська [12], М. М.Рижков [13], С. В Толстов [14], Н. Ф. Ржевська [15], А. О.Худолій [16], О. В.Черцова [17] та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У попередніх дослідженнях було використано декілька ключових підходів. Більшість авторів, які аналізували політику США в Латинській Америці не визначали ієрархію абсолютних пріоритетів зовнішньої політики Вашингтона. США вирішував вибухонебезпечні ситуації і конфлікти, на Близькому Сході та інших районах світу, а також у власній країні за умови фінансової кризи. Проте низка важливих аспектів залишається недостатньо дослідженою. В умовах глобалізації актуалізується потреба в науковому осмисленні особливостей конкуренції США та КНР в латиноамериканському регіоні, особливо у сфері зовнішньої політики, системи національної безпеки, проблема лідерства в регіональних та глобальних питаннях. Недостатньо дослідженими залишаються механізми впливу США на проблеми міграції, розвитку торговельно-економічного співробітництва, надання фінансової допомоги.

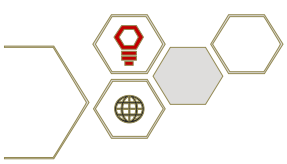
Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження теоретико-методологічних засад дослідження зовнішньої

політики США в Латинській Америці та Карибському басейні. В літературі з проблем еволюції дискурсу латиноамериканської політики США був відзначений зменшенням рівня популярності крайніх напрямків: радикального, антиімперіалістичного, геополітичного. Дискурс характеризувався визначенням інтеграційного підходу, що припускає об'єднання зусиль країн регіону щодо спільного забезпечення «інтегративної» безпеки. Одним з авторів став Меркадо Харрін Е., який визначив безпеку як інтегральну концепцію в галузі політики, економіки, екології, культури і військової справи. А. Варас, чилійський дослідник, підтримував та запропонував поняття «спільна безпека» («seguridad compartida») на основі багаторівневого та інтегративного характеру складових. Він вважав, що важливо об'єднати інтереси безпеки США та латиноамериканських країн.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політика Барака Хусейна Обама намагалася заповнити політичний вакуум, що утворився у відносинах між двома Америками. Регіон продемонстрував бажання і здатність здійснювати власну політику на світовій арені. Тому заслуговує на більшу увагу з боку США. Візит у 2011 р. мав символічний характер, оскільки відбувся в рік 50-річчя проголошення президентом Дж. Кеннеді програми «Союз заради прогресу» (13 березня 1961 р.) – масштабної і широко розрекламованої ініціативи США в двохсотлітній історії його відносин із країнами Латинської Америки. Б. Обама визначив, що необхідно «виконувати нові союзи для прогресу в Америках» через необхідність перезавантаження міжамериканського діалогу, наповнення його якісно новим змістом. Зміст має одночасно відповідати інтересам латиноамериканських держав та інтересам економічного і політико-дипломатичного впливу США на ситуацію в регіоні [18, с. 139].

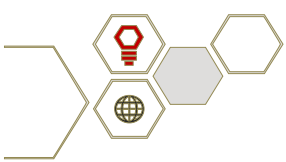
Однією з основних причин системної кризи ідеології зовнішньої політики США на початку ХХІ ст. став кризовий стан політичних еліт. Домінування «неоконсервативних» підходів до формування зовнішньополітичного курсу США стосовно Латинської Америки стало основною передумовою найгострішої

системної кризи ідеології зовнішньої політики країни. Зміни ідеології визначалися посиленням позицій відповідного сегмента американської еліти, відповідальної за здійснення зовнішньої політики США. Феномен «клану Бушей» дослідники визначають як прояв кризи американських еліт, що став причиною кризи ідеології зовнішньої політики США

Дослідники вивчають конкретні умови відносин між Бразилією та США. Ті умови включають економічне зростання Бразилії, рішення керівництва обох країн щодо зовнішньої політики та участь Бразилії в міжнародних інститутах безпеки. Хоча одна умова сама по собі може не призвести до остаточного ознаки майбутніх змін у відносинах між військовою сферою та безпекою, велика кількість цих умов у сукупності, здається, демонструє структуру того, як найкраще спрогнозувати потенційну зміну у відносинах у сфері безпеки. Використання цих умов, як досліджено між Сполученими Штатами та Бразилією, як початкова увага до інших країн, що розвиваються, дозволить політикам мати більш ефективний спосіб розвитку відносин у сфері військової безпеки, щоб сприяти згуртованості та зусиллям для досягнення глобальної безпеки [19, с. 38].

«Ефект Обама» визначився через зростання рівня самостійності ведучих країн Латинської Америки на міжнародній арені, їх чітко виражене прагнення вести переговори з Вашингтоном «на рівних»; відмови латиноамериканських країн підтримати план США зі створення зони вільної торгівлі «від Аляски до Вогненної Землі» (проект АЛКА); негативну позицію Мексики і Чилі стосовно планів США здійснити збройне вторгнення в Ірак; «ліва хвиля» у Латинській Америці і прихід до влади антиамериканських режимів на чолі з президентом Венесуели Уго Чавесом; «мертвий вузол» у відносинах з Кубою, вимоги латиноамериканців покласти кінець політиці економічної блокади острова; загострення проблеми нелегальної еміграції в США з Мексики, центральноамериканських, карибських країн; невдачі стратегії повного «усунення» колумбійських і мексиканських наркокартелів, що продовжували

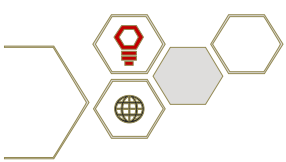
постачати наркотики на американський ринок; посилення економічних, політичних позицій у латиноамериканському регіоні стратегічних конкурентів США, наприклад, Китаю [20, с. 87].

«Імперське президентство» розуміється як широкі повноваження виконавчої влади в сфері зовнішньої політики. «Імперське президентство» є сутнісною характеристикою кризи зовнішньої політики США. Інтеграційний підхід дає змогу установити, з яких причин одна з вище розглянутих ідеологій («політичний реалізм», «неоконсерватизм», «прагматизм») ставала пануючою на певному етапі формування зовнішньої політики США. У 2006–2007 р. американська еліта усвідомила безперспективність «неоконсервативних» доктрин. Нових концепцій запропоновано не було, що привело до «вакууму ідеології». Адміністрація Дж. Буш-молодшого намагалася знайти вирішення проблем, керуючись прагматичними принципами. Таку політику визначають як «реактивний прагматизм» в політичних та економічних відносинах [21, с. 27].

Феномен Б. Обама у тому, що він став популярним іноземним лідером, стабільно займаючи перші місця у всіх рейтингах, обрання Б. Обама сприйняли позитивно. За опитуваннями громадської думки, проведеним регіональним агентством «Latinobarometro» у липні 2010 р., рівень його популярності перевищував 70%. Латиноамериканцям імпонував імідж Б. Обама як політика нової формації, не пов'язаного з традиційним істеблішментом, наближеного до простих людей [22].

Латинська Америка не була пріоритетом у зовнішній політиці Вашингтона. Тому Б. Обамі важливо зкорегувати латиноамериканський курс, щоб вирішити проблеми, успадковані від республіканців, нейтралізувати негативні ефекти [23].

По-перше, проблемним полем було вирішення наслідків світової фінансово-економічної кризи для країн регіону. Криза в Латинській Америці відбулася саме в той момент, коли зміцнювалися демократичні інститути, намітився прогрес у вирішенні соціальних проблем, більшість країн регіону знаходилися у фазі економічного підйому і демонстрували успіхи в промисловому розвитку,

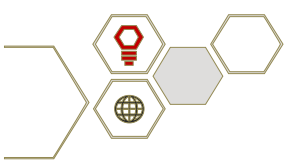

зовнішній торгівлі і державних фінансах.

По-друге, групою проблем, що ускладнює міжамериканські відносини була перебудова світопорядку, формування інститутів глобального регулювання. Три латиноамериканські країни (Аргентина, Бразилія, Мексика) входили до складу «Великої двадцятки», однак латиноамериканські країни та США у форматі «двадцятки» не зуміли налагодити працюючий механізм взаємодії. Визначилось невдоволення латиноамериканців низьким рівнем участі в переговорах про реформу ООН, Міжнародного валютного фонду, Всесвітнього банку. Країни Латинської Америки не влаштовувало, що США акцентували увагу на регіональних питаннях, уникаючи включення регіону до вирішення глобальних проблем.

По-третє, латиноамериканців не задовольняла діяльність Організації американських держав, створеної під егідою США. Країни Латинської Америки були зацікавлені, щоб ОАД мав характер інституту, що здійснює демократичні порядки у регіоні саме так, як це розуміють самі латиноамериканці без політичного диктату ззовні. Тому здійснювалися спроби створення регіональних організацій без участі США [24].

У квітні 2009 р. у карибській острівній державі Тринідад і Тобаго відбувся черговий, п'ятий Саміт Америк, на якому були присутні глави держав і урядів 34 країн (територія приблизно 40 млн км² з населенням 910 млн осіб). У ході саміту президент США проголосив нову політику Вашингтона в Латинській Америці, зміст якої у «рівноправному співробітництві» і готовності до діалогу з усіма країнами регіону, включаючи опонентів. Візит президента в березні 2011 р. був, за задумом Вашингтона, продовженням цієї розмови. Тактично американська дипломатія покладала надії на нового президента Бразилії – Ділму Русеф, яка змінила непоступливого Лулу. Політика обраного бразильського лідера «відкривало вікно можливостей», оскільки «більше відповідає інтересам США». США та Бразилія стали двома демократії Західної півкулі з загальним населенням понад 500 млн., дві найбільші економіки цієї частини світу із

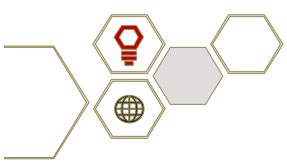

сукупним ВВП понад 15 трлн дол. Проте відбувалася конкуренція Китаю та США в регіоні [25].

Чилі досягли успіхів на шляху модернізації економіки (модель «латинського тигра»), поліпшення соціальної сфери і зміцнення демократичного і конституційного ладу. Раніше інших держав Латинської Америки вона взяла на озброєння модель переходу до інформаційного суспільства й успішно формувала національний інноваційний комплекс, що змінював традиційний сировинний характер народного господарства [26].

Чилі є регіональним лідером у поглибленні і диверсифікованості міжнародних торгово-економічних зв'язків, встановила партнерські стосунки в Азіатсько-тихоокеанському регіоні, є активним членом АТЕС. Займаючи місце непостійного члена СБ ООН на початку 2003 р., чилійська делегація перешкодила прийняттю англо-американської резолюції з Іраку, що санкціонував початок військової окупації цієї країни під егідою Об'єднаних Націй. З іншого боку, Чилі неодноразово брала участь у миротворчих операціях ООН, надавала реальну допомогу проблемним країнам (наприклад, у Гаїті після політичних катаклізмів і землетрусу). Чилі стала першою країною Південної Америки, прийнятою до Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Політичному зближенню зі США сприяла перемога на останніх президентських виборах і прихід до влади (11 березня 2010 р.) кандидата правих сил Себаст'яна Піньєри, що змінив на цій посаді представницю лівої коаліції «Concertación» Мішель Бачелет [27, с.155].

Президенти визнали нову еру партнерства США і Латинської Америки, визнали частку відповідальності американського суспільства, що є найбільшим споживачем наркотиків, за загострення проблеми наркоторгівлі. Б.Обама підкреслив: «Немає старших партнерів і немає молодших партнерів, є рівноправні партнери» у співробітництві з Чилі в галузі мирного використання атомної енергії. США в контексті міжамериканських відносин акцентує увагу на торгівельно-економічній взаємодії, розраховуючи використовувати ресурси і

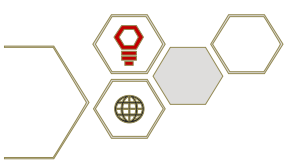
ринки регіону в глобальній конкуренції. США у відносинах з латиноамериканськими країнами відмовились від патерналізму, домінування, орієнтуються на підтримку самостійної ролі регіону, сполучення національних інтересів.

Регіоналізм є загальносвітовим феноменом, що еволюціонує одночасно з наростаючим процесом глобалізацій. Майже всі країни-члени Світової організації торгівлі є учасниками хоча б однієї регіональної угоди або знаходяться на шляху до вступу до регіональних об'єднань. Незважаючи на те, що спостерігається безпрецедентний інтерес до регіональної інтеграції, сама по собі вона не є новою для Латинської Америки та Карибського басейну. У Латинській Америці перші спроби створення регіональних об'єднань беруть відлік від часів боротьби за незалежність, коли були висунуті важливі ініціативи щодо формування політичних федерацій Центральної Америки [28].

До нової схеми міжамериканської взаємодії включається Сальвадор, який виявився в епіцентрі подій і проблем, характерних для всього центральноамериканського регіону. 15 березня 2009 р. на президентських виборах у цій самій маленькій континентальній країні Латинської Америки здобув перемогу кандидат Фронту національного визволення ім. Фарабундо Марті (FMLN), незалежний журналіст лівого спрямування Маурісіо Фунес. Залишилися гострі соціальні проблеми, критично високий рівень безробіття, злочинність і масова нелегальна еміграція, що нагромадилися за роки правління урядів ARENA. Наслідки цих явищ стосуються національних інтересів США.

По-перше, В США мешкає понад 2 млн сальвадорців. Це друга за чисельністю латиноамериканська діаспора після мексиканської, переважна більшість знаходиться на нелегальних підставах [29].

По-друге, через рівень злочинності. В Сальвадорі нараховується 9 тис. вуличних угруповань. Ці фактори загрожують дестабілізацією ситуації в країні, провокують «експорт» криміналу до США, особливо в штатах Техас і Каліфорнія. По-третє, злочинне середовище активно використовується

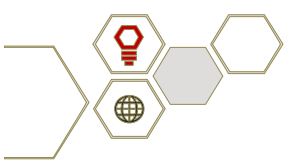
міжнародними наркокартелями для розширення своїх операцій, що може звести нанівець зусилля спецслужб Вашингтона в боротьбі з наркотрафіком у Мексиці і Центральній Америці.

По-перше, він включив Сальвадор до платформи «Співробітництво розвитку» (Partnership for Growth). По-друге, центральноамериканським державам було обіцяно виділити 200 млн дол. По-третє, стосовно міграції з Латинської Америки.

За допомогою ініціативи «Союз заради прогресу» Сполученим Штатам удалося досягти двох головних цілей: сприяти прискоренню соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки. Але діяльність в рамках програми торгівельно-економічного співробітництва «Союзу» була лише частиною політичного курсу США, спрямованого на збереження власного домінуючого стану на латиноамериканському просторі. Політика США включала економічне сприяння країнам регіону, експансію американських ТНК, активні операції спецслужб, блокаду Куби [30, с.126].

Таким чином, зміст міжамериканських відносин змінювався. За свідченням латиноамериканців пріоритетними проблемами в міжамериканському партнерстві були: вироблення дійових заходів із запобігання світових фінансових криз; повноцінна участь латиноамериканців у формуванні інститутів і механізмів глобального регулювання; створення нових зон вільної торгівлі між США і країнами Латинської Америки (переважно на двосторонньому рівні); взаємодія в галузі розвитку традиційних секторів енергетики, включаючи атомну, і охорони навколишнього середовища (у тому числі збереження лісів і джерел води); співробітництво у сфері високих технологій і пріоритетних інноваційних галузях: біо- і нанотехнології, аерокосмічна промисловість, виробництво альтернативних видів енергії; зміцнення в регіоні демократії та інститутів громадянського суспільства; нормалізація проблем, зв'язаних із трансграничними міграціями.

США не сприймали Латинську Америку як цілісний простір. Порядок денний

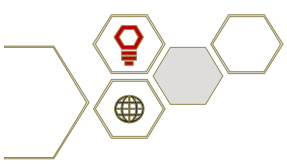
на переговорах із Бразилією і Чилі відрізнявся від переговорів з Сальвадором. Колишній мексиканський міністр закордонних справ Хорхе Кастаньєда визначив, що Мексика, а також центральноамериканські і карибські країни – це «інша Латинська Америка», яка є залежною від США. Визначилися різні підходи до окремих країн і груп країн для рівноправного партнерства.

Політика Барака Хусейна Обама намагалася заповнити політичний вакуум, що утворився у відносинах між двома Америками. Регіон продемонстрував бажання і здатність здійснювати власну політику на світовій арені. Тому заслуговує на більшу увагу з боку США. Візит у 2011 р. мав символічний характер, оскільки відбувся в рік 50-річчя проголошення президентом Дж. Кеннеді програми «Союз заради прогресу» (13 березня 1961 р.) – масштабної і широко розрекламованої ініціативи США в двохсотлітній історії його відносин із країнами Латинської Америки. Б. Обама визначив, що необхідно «виконувати нові союзи для прогресу в Америках» через необхідність перезавантаження міжамериканського діалогу, наповнення його якісно новим змістом. Зміст має одночасно відповідати інтересам латиноамериканських держав та інтересам економічного і політико-дипломатичного впливу США на ситуацію в регіоні [31, с.145].

За опитуванням громадської думки, проведеним регіональним агентством «Latinobarometro» у липні 2010 р., рівень популярності Б. Обама перевищував 70%. Латиноамериканцям імпонував імідж Б. Обама як політика нової формації, не пов'язаного з традиційним істеблішментом, наближеного до простих людей в контексті регіоналізму

Регіоналізм в Латинській Америці та Карибському басейні виокремив підходи та бачення Китаю та США світового порядку та проблем безпеки. В Латинській Америці та Карибському басейні відбувається геоекономічний та геополітичний перехідний процес. [32, с.125].

Висновки. Доведено, що Б. Обамі важливо було скорегувати латиноамериканський курс, щоб вирішити проблеми, успадковані від республіканців, нейтралізувати негативні ефекти.

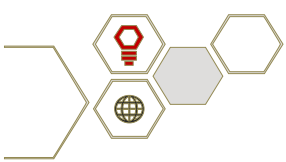

Визначено, що комплексом проблем, що ускладнювали міжамериканські відносини є перебудова світопорядку, формування інститутів глобального регулювання. Три латиноамериканські країни (Аргентина, Бразилія, Мексика) входили до складу «Великої двадцятки», однак латиноамериканські країни та США у форматі «двадцятки» не зуміли налагодити працюючий механізм взаємодії. Країни Латинської Америки не влаштовує, що США акцентують увагу на регіональних питаннях, уникаючи включення регіону до вирішення глобальних проблем.

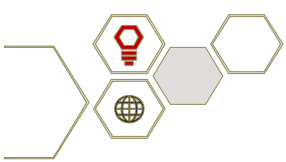
Визначено, що латиноамериканців не задовольняє діяльність Організації американських держав, створеної під егідою США. Країни Латинської Америки зацікавлені, щоб ОАД мав характер інституту, що здійснює демократичний порядок у регіоні саме так, як це розуміють латиноамериканці без політичного диктату. Тому здійснюються спроби створення регіональних організацій без участі США.

Список використаних джерел

1. Brzezinski Zb. The Geostrategic Triad: Living with China, Europe, and Russia / Zb. Brzezinski. – New York: Center for Strategic & Intl Studies, 2000. – 88 p.
2. Kissinger H. Does America Need a Foreign Policy?: Toward a Diplomacy for the Twenty-First Century / H. Kissinger – New York, Simon & Schuster, 2001. –р.
3. Huntington S. P. American Politics: The Promise of Disharmony / S. P. Huntington– Cambridge Mass., Belknap Press, 1981. – 416 p.
4. McFaul – New York: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. – 392 p.
5. Головань О. О. Еволюція зовнішньої політики США на початку XXI століття : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / Головань Олександр Олексійович ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. - Миколаїв, 2016. - 22 с.
6. Городня Н. Азійсько-тихоокеанська політика адміністрації Б. Обама // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 6 (241). – С. 17-24.

7. Гончар Б. Зовнішня політика Адміністрації Б. Обама на шляху відновлення американського лідерства / Б. Гончар // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Історія. – К.: Київ. ун-т, 2012. – № 113. – С. 8-13.
8. Зазуляк З.М. Мультилатералізм США у Латинській Америці [Текст] : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / Зазуляк Зоряна Миколаївна; Львівський. нац. ун-т імені Івана Франка. - 2016. - 20 с.
9. Засядько М.В. „Карибський регіон у зовнішній політиці США”: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / НАН України; Інститут світової економіки і міжнародних відносин. — К., 2010.- 18 с.
10. Курандо О. С. Доктрина Обама у зовнішній політиці США. – Дис... канд. політ. наук: 23.00.04. Національний університет «Одеська юридична академія» – Одеса, 2019.
11. Камінський Є.Є. Україна. США. Світ: вибране / Є.Є. Камінський – К.: Центр вільної преси, 2012. – 492 с. .- 18 с.
12. Погорська І.І. Зовнішня політика адміністрації Б. Обама в контексті американського глобального лідерства / І.І. Погорська, Д.М. Лакішик // Проблеми міжнародних відносин: [зб. наук. праць / наук. ред. Канцелярук Б.та ін.]. – К.: КиМУ, 2011. – Вип. 2. – С. 179-192.
13. Рижков М. М. Доктринальний вимір стратегій зовнішньої політики США: від стримування до глобальної демократизації: автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.04 / Рижков Микола Миколайович. – К.: Нац. акад. наук України, Ін-т світ. економіки і міжнар. Відносин, 2007. – 47 с.
14. Толстов С. В. Еволюція статусу та ролі США і євроатлантичної спільноти в сучасній системі міжнародних відносин / С. В. Толстов // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 4. – С. 158-164.
15. Ржевська Н. Ф. Стратегічне прогнозування в системі забезпечення зовнішньої політики США : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.04 / Ржевська

Ніна Федорівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. - Київ, 2014. - 42 с.

16. Худолій А. О. Публічний дискурс у зовнішньополітичній діяльності президентів США (1945-2012 рр.) [Текст] : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.04 / Худолій Анатолій Олексійович ; Нац. акад. наук України, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. - К., 2013. - 36 с.

17. Черцова О. В. Еволюція демократизаційного впливу США на постбіполярну міжнародну систему [Текст] : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / Черцова Оксана Валеріївна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2012. - 22 с.

18. James Lerager Commentary: Report on Bolivia's Elections.. // Latin American Perspectives 2006. - № 33. P. 138-149.

19. Arias, Enrique Desmond (2006): Drugs and Democracy in Rio de Janeiro. Trafficking, Social Networks, and Public Security, Chapel Hill.

20. Meissner Doris, Kerwin Donald M., Chisti Musaffar, and Bergeron Claire. 2013. Immigration Enforcement in the United States: The Rise of a Formidable Machinery. Washington, DC: Migration Policy Institute.

21. Bertola, L. , & Ocampo, J. A. (2012). The Economic Development of Latin America Since Independence. Oxford, UK: Oxford University. 239 p.

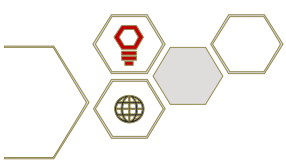
22. Bryan, Anthony. 2019. Geopolitics and Renewable Energy. Caribbean Intelligence, February 2019.

23. U.S. Department of State. 2013. Remarks on U.S. Policy in the Western Hemisphere. Remarks by John Kerry at the Organization of American States. November 18.

24. U.S. Mission to the Organization of American States. 2018. Secretary Tillerson Delivers Address on U.S. Engagement in the Western Hemisphere. February 1.

25. Viscidi, Lisa, and Sarah Phillips, 2020. Countering China through Infrastructure Investments. Global Americans, March 31.

26. Zakaria, Fareed. 2019. The Self-Destruction of American Power. Foreign

Affairs, July/August 2019.

27. Isabella Alcaniz and Melissa Scheier. New Social Movements with Old Party Politics: The MTL Piqueteros and the Communist Party in Argentina // Latin American Perspectives. 2007. - №34. – P.150-157.

28. Mattli, Walter. 2013. Explaining Regional Integration Outcomes. In Regionalism, Vol. IV. Comparative Regionalism 2000.

29. Mazzar, Michael J. 2017. The Once and Future Order: What Comes After Hegemony? Foreign Affairs 96: 25–32.

30. Pastrana Buelvas, Eduardo, and Rafael Castro. 2018. Orden mundial y transición de poder en America Latina. Un nuevo ciclo para America Latina. In America Latina y el Caribe frente a un Nuevo Orden Mundial: Poder, globalización y respuestas regionales, ed. A. Serbin, 123–138. Icaria Editorial; Ediciones CRIES.

31. Serbin, Andres. 2018d. The New Global Order and Latin America and the Caribbean: A Pending Model. Revista Mexicana de Política Exterior 114: 131–156.

32. Viera, J.I.D. (2023). Regionalism in Latin America and the Caribbean. In: Zhang, F. (eds) Pluralism and World Order. IPP Studies in the Frontiers of China's Public Policy. Palgrave Macmillan, Singapore.